

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbin!

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl: 11, Sayı:294, 11 Kasım 1985

Türkiye'deki kalıcı bunalım, toplumdaki tüm değer yargıları sisteminin de temellerinden sarsılmasını getiriyor. Burjuva egemenliği topluma korkunç bir ahlaki çürüme yayıyor. Bugün Türkiye'de, ahlakın da tek sahibi işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının maddi yaşam koşullarından doğan *yeni* ahlak filizlerini proleter ideolojiyle büyütmek, komünist ahlak anlayışını kokuşmuş burjuva ahlakına egemen kılmak, komünizm davamızın en önemli parçalarından biridir.

KOMÜNİST AHLAK (II)

Cemile Çakmak — Aliye P. Atılğan

Komünist partisi ve ahlak

Komünist ahlak işçi sınıfının iş ve yaşam koşullarından, sınıf savaşımından filizlenir. Ancak bu, filiz, sınıf savaşımı içinde bilinçle, özenle beslenip geliştirilmezse kapitalist toplumun ahlaki çöküntüsü içinde ya bir filiz olarak sürüp, ya da eriyip gidebilir. Bu açıdan komünist partisine önemli bir görev düşer.

Komünist ahlakın proletaryanın sınıf savaşımından aynı bir "ilkeler" dizisi olmadığını ve olamayacağını bundan önce belirtmiştik. Bunun gibi, partinin yeni ahlakı besleme, geliştirme görevi de genel siyasal savaşımın dışında kalan, ama onun yanına eklenmesi gereken ayrı bir görev değildir. Genel siyasal savaşımı yürütürken, onun gözetilmesi gereken bir yanındır.

Bu gözetme gereği de yine siyasal savaşımından ayrı, ahlaki kaygılardan kaynaklanmaz. Tam tersine, komünist ahlakı beslemek ve geliştirmek görevi genel siyasal kaygılardan kaynaklanan bir görevdir. Bununla da bağlı olarak,

komünist ahlak, proletaryanın sınıf savaşımı dışında bir alanda, "özel bir laboratuarda" beslenip geliştirilemez.

1. Yoldaşlık ilişkileri ve ahlak

Büyük düşmanı yenmek üzere yola çıkmış komünist partisi, bu yolda yürürken kendi içinde güvenilir yoldaşlık ilişkilerini egemen kılmak zorundadır. Sınıf savaşımında düşmanın karşısına güçlü, sık dokulu, kendine güvenen bir örgüt olarak çıkabilmesi için bu gereklidir.

Parti içinde güvenilir yoldaşlık ilişkileri hiç kuşkusuz herşeyden önce partinin doğru ideolojik birliğiyle ve siyasal savaşımıyla bağlıdır. İdeolojik temeli ve siyaseti doğru bir komünist partisinde, burjuva ahlakının, yalancılık, iki yüzlülük, dedikoduculuk gibi zehirli tohumları zor gelişir. Ama parti burjuva toplumunda yer aldığı için, ideolojik temeli ve siyaseti ne denli doğru olursa olsun, nasıl burjuva ideolojik etkileri partiye sürekli sızmaya çalışırsa, burjuva

ahlakının zehirli tohumları da bunlar arasında sızmaya çalışır ve sızar.

Hatta şunu bile diyebiliriz: Burjuva dünya görüşü, sağlam bir komünist partisini yanlış *siyasi* fikirler aşıl原因arak yolundan çıkarmıyorsa, daha çok kendi bozuk ahlakını, zehirli alışkanlıklarını sızdırıp, partili komünistleri ve parti içi ilişkileri çürütüp, bu yoldan partinin doğru ideolojik temelini ve siyasetini kemirme yoluna gider. Tarihte bunun acı örneklerine rastlanmıştır. Örneğin, faşizm döneminden önce Almanya Komünist Partisi'nde buna benzer bir durum olduğuna işaret eden bazı anılar yayımlanmıştır. TKP tarihinde de buna benzer örnekler vardır.

Burjuva dünya görüşünün bu yaptığı "planlı bir komplo" gibi görünüyor ama gerçekte burjuva toplumunda yaşamının çok doğal ve otomatik bir sonucudur. Burjuva görüşler, alışkanlıklar o toplumda yer alan herşeye sızmaya çalışacaktır, bu doğrultuda hep bir delik arayacaktır ve deliği nerede bulursa oradan sızacaktır. Ahlaki bir zayıflık

bulduysa oradan sızar. Bu nedenle komünist partisi, ideolojik temeli ve siyaseti ne denli doğru olursa olsun, burjuva ahlakının zehirli tohumlarına karşı da özel olarak gardını almak zorundadır. İdeolojik temelini doğruluğunu, yüzde yüz sonuç veren bir aşı olarak kabul edemez.

Burjuva ahlakının zehirli tohumlarına karşı gard almak nasıl olacak? Kuşkusuz komünist partisinin eleştiri-özeleştiri mekanizması bu açıdan da önemli bir işleve sahiptir. Ancak partide, neyin, nasıl, ne ölçüde eleştirileceğine ilişkin kafa açıklığı olması gerekir. Partinin komünist ahlak anlayışını özümsemiş olması gerekir. İdeolojik temeli ve siyaseti geneliyle doğru bir partide bile bu konuda yanlış anlayışlar, dolayısıyla eleştiride ve özeleştirmede yanlışlıklar olabilir.

Nitekim bizim partimizde de bu tür yanlışlıklara birçok küçük ama önemli örnek yaşanmıştır. Tatil yapmayı, dinlenmeyi, eğlenmeyi komünistliğe yakıştırmama gibi eğilimlere de, dar bir çıkar anlayışıyla, sınıf savaşımının "çıkarları"

için herşeyi mubah sayan eğilimlere de rastlanmıştır. Böyle eğilimler ve bunların yanlış eleştiriler yaptıkları ya da yapılması gereken eleştirileri yapmadıkları ortaya çıktıkça parti bunları düzeltmiştir. Bu gibi örnekler mutlaka daha da çıkacaktır ama çıkması zararlı değildir. Her örnek, partide bir anlayışı, bir uygulamayı yerleştirici, ilerletici etki yapmaktadır.

2. Materyalizmi pratikte uygulamak

Marks ve Engels'in dedikleri gibi, komünistler pratik materyalistlerdir, materyalizmi pratikte uyguladılar. Lenin'in dediği gibi, komünistlerin her örgütsel siyasal adımı, materyalist felsefeyle bağlıdır. Burjuva ahlakının zehirli tohumlarına karşı gard almak da materyalizm ile doğrudan bağlıdır. Koşulları, zamanı, değişimleri, genel ile özel arasındaki dengeleri vb. dikkate almadan, burjuva ahlakına karşı doğru gard alınmaz.

Bir kez, ancak komünizmde ulaşılabilecek ideal insan tipini, kapitalizm koşullarında savaşan bir komünist partisinde aramak idealist bir yanlış olur. Bu toplumun koşullarında insan malzemesiyle bu toplumu yıkmak zorundayız. Lenin'in devrimden sonra söylediği şu sözler henüz devrimini yapmamış bizler için daha da derin anlam taşıyor:

“İşçiler eski toplumdan hiçbir zaman bir Çin Seddi'yle ayrılmadılar. Ve kapitalist toplumun geleneksel mantalitesinin önemli bir kısmını saklıyorlar. İşçiler daha kendileri yeni insanlar olmadan ya da eski dünyanın pisliğini temizlemeden yeni bir toplum kuruyorlar. Onlar daha dizlerine kadar eski toplumun pisliği içindeler. Bu pisliği temizlemeyi yalnızca hayal edebiliriz. Bunun bir çırpıda yapılabileceğini düşünmek son derece ütöpik olurdu. Öyle ütöpik olurdu ki pratikte sosyalizm ancak ileride kurulacak bir krallık dönemine ertelendi.”

“Hayır, bizim sosyalizmi kurmayı düşündüğümüz yol bu değil. Biz, daha hâlâ kapitalist toplumun toprağında dururken, emekçi halkı da etkileyen ve proletaryayı aşağı çekmeye çalışan tüm zayıflıklara ve eksikliklere karşı çarpışırken sosyalizmi kuruyoruz.” (Lenin, *Toplu Yapılar*, c.28, s.424-425)

Lenin'in dile getirdiği bu anlayış çok önemlidir. Biz de önce bu toplumun her türlü pisliğinden, arı, ideal komünistler yaratıp, ondan sonra kavga dalacak değiliz. Bu, kavgayı ertelemek anlamına gelir. Bugün eldeki insan malzemesiyle kavgayı yürüteceğiz ve burjuva ahlakının bu insan malzemesi üzerindeki kavgaya zararlı etkilerine karşı, kavga içinde çarpışacağız.

Komünist ahlakın, kavganın, sınıf savaşımının dışında bir yerde aranmayacağı çok derin bir anlamı vardır. Burjuva ahlakının zararlı etkilerini sergileyen vitrin de, bu etkilerin üstesinden gelebilmenin en önemli maddi temeli de sınıf savaşımının kendisidir.

3. Burjuva ahlakına karşı savaşın en önemli nesnel temeli

Her yanlış somut olarak sergilenmelidir ki sergileme etkili, sonuç verici olsun. Burjuva ahlakının etkilerinin ne denli zarar verdiğini en somut olarak sınıf savaşımının kendisi sergiler. Öte yandan, nesnel temeli olan bir yanlışlığı değiştirmek, değişimin nesnel temelini de olmasını gerektirir ve ancak böyle bir nesnel temelle gerçekleşebilir. Koca bir nesnel temeli olan burjuva ahlakının zararlı etkilerinin üstesinden gelmenin en önemli nesnel temeli de ancak kapitalizme karşı yürütülen sınıf savaşımıdır.

Bir noktadan sonra burjuva toplumunda ahlaki bir çözülmenin olduğunu söylemiştik. Öte yandan, proleter ahlakın, proletaryanın iş ve yaşam koşullarından, savaşımından filizlendiğini söylemiştik. Bunların hepsi, burjuva ahlakına karşı komünist ahlakın nesnel temelini

oluşturur. Ancak bunlar arasında, yeni ucunu yakalayıp, yeni güçlendirmek ve eskiyi değiştirmek açısından en aktif, en önemli, en etkin olanı sınıf savaşımıdır. Yaşamın içinde bir filiz olarak beliren proleter ahlakın beslenmesi, ahlaki çöküntünün çürümeye değil eskiyi yıkmaya hizmet etmesi, ancak sınıf savaşımıyla olanaklıdır. Sınıf savaşımı, burjuva ahlakına karşı savaşın en önemli nesnel temelidir.

Komünist partisi, kendi içinde eleştiri-özeleştirisini de, toplumda proleter ahlakın filizlerini besleme işlevini de bu materyalist anlayış üzerine oturtmak, pratiğin gösterdiklerini bilince çıkarmak, pratiğe dayanarak yanlışları gidermeyi amaçlamak durumundadır. Bunun dışında yaklaşımlar partiyi ahlak kulübüne döndürür.

4. Eleştiride doğruluk

Yukarıda söylenenlerle bağlı olarak, komünist partisi, burjuva ahlakının zararlı etkilerine karşı kendi içinde eleştiri-özeleştiri yaparken, başlangıç noktası “ahlaki ilkeler” değil sınıf savaşımının pratiğidir. “Yoldaş sen şu ilkelere ters düşüyorsun” değil, “yoldaş, senin şu yaptığın savaşıma şöyle şöyle zarar veriyor”dur.

Bu, ahlaki ilkeleri küçümsemek değil, tam tersine onların, savaşımın pratiği ile olan bağımlı olarak ele alınmasıdır. Zira, gözetilmesi gereken her ilke, gözetilmediği zaman bıraktığı boşlukla ya da alıp götürdüğüyle, kendini mutlaka pratikte hissettiriyordur. Eleştirinin-özeleştirisinin başlangıç noktası da belli bir ilkeyi gözetmemenin işte bu pratik sonucudur.

Sonra, komünist partisi insani duygu ve isteklerin bastırıldığı, mengeneyle alındığı, kompleksli insanlardan oluşan bir örgüt değildir. Tam tersine, her biri yığınlar liderlik etmekle yükümlü komünistlerin partisi, toplumsal düzeyde proletaryanın tipik özellikleri arasında olan, onun geleceği temsil eden ana bir sınıf olmasından ve üretimdeki yerinden doğan, rahatlık, kendine güven, tolerans, ruh sağlığı vb. özellikleri bağrında toplamalıdır. Dolayısıyla partide eleştiri-özeleştiri de bu anlayışa dayanmalıdır.

Komünist partisinde kişilerin her birinin insani duygu ve gereksinimleri, sağlığı, mutluluğu, eğlencesi, dinlenmesi vb. de önemlidir. Yeter ki bu kişisel çıkarlar, proletaryanın sınıf savaşımının çıkarlarıyla çelişmesin, üst üste düşsün. Tarihte, bunun nasıl yanlış anlaşıldığını, “proletaryanın sınıf çıkarı”nı yorumlamada nasıl aşırı uçlara savrulduğunu gösteren örnekler de vardır. Örneğin Hindistan Komünist Partisi'nde, bir kadını sevmenin, evlenmenin sınıf savaşımına ihanet olarak algılanıp ayıplanıldığı dönemler olmuştur. Ama pratik, bunu yalanlamıştır ve parti bunu düzeltmiştir.

Marks'ın, Engels'in, Lenin'in kendi yaşamları ve yaşam içinde çevreye aldıkları tutumlar, bu büyük insanların insani yaklaşımlarına binlerce örnekle doludur. Onların kendi yaşamlarında da sevgi, eğlence, dinlenme vb. yer almıştır. Ayrıca çevrelerindeki herhangi bir kimseye ilişkin olarak, bu noktalardan hareketle eleştiri yönelttikleri görülmemiştir. Onların en önem verdikleri şey, her türlü insani özellikleriyle komünist sınıf savaşımına en çok katkıyı yapmasıdır. Bu gerektiriyorsa ve gerektirdiği ölçüde kişisel gereksinim ve çıkarlar geri çekilir, çekilmelidir.

Bununla bağlı olarak, partide hem eleştiride, hem özeleştiri sınıf savaşımına katkı ölçütü geneli belirleyen ana ölçüttür. Sınıf savaşımına doğru bir siyasal temelde, kendi kapasitesine göre önemli bir katkı yapan, yapabilen insan, aynı zamanda geneliyle komünist ahlaka da uymakta olan bir insandır. Böyle olmasa o katkıyı yapamaz, en azından uzun süre sürdüremez. Bu insanın bir yanlış davranışına yöneltilen eleştiri, terazide bu genel duru-

ma uyumlu bir ağırlık taşımalıdır. Ve bu, komünist kişinin kendine yönelik olarak da uygulaması gereken bir anlayıştır.

Bazen bir yanlış yapmanın vicdan azabıyla sıkıntıdan iyi çalışamaz duruma gelen yoldaşlar oluyor. Yanlışın kendisi o yoldaşın iyi çalışmasını çok fazla etkileyecek boyutta olmadığı halde, yanlış yapmış olmanın o yoldaşın kafasında tuttuğu aşırı yer, çalışmasını etkilemeye başlıyor. Oysa, komünist hem çevresine karşı, hem kendine karşı adaletli olmalıdır.

Komünist partisinde burjuva ahlakının zehirli etkilerine karşı gard alınırken yapılacak eleştiri-özeleştiri de dikkat edilmesi gereken daha birçok yön sayılır. Ama bunların hepsinin özeti pratik materyalist olmak, yaşamdan, sınıf savaşımından kopuk, ayakları havada kalmamaktır.

“Devrim denen o kaynayan savaşımında, her devrimcinin tuttuğu özel yerde, küçük bir insan gurubunun çalışmasının bile dikkatle düşünülen biçimler aldığı bir zamanda, savaşım süreci içinde kazanılan yüksek ahlaki itibar kökü tabii ki soyut ahlakta değil, devrimci savaşımın ahlakında, tabandaki devrimci yığınların ahlakında olan, sorguya çekilemez ve karşı çıkılmaz itibar can alıcı önem taşır.” (Lenin)

5. Komünist ahlak ve yığın bağları

Komünist ahlak sınıf savaşımının da etkisiyle yaşamdan doğar ve onu ilerletmeye, toplumu ileri götürmeye yarar. Lenin'in Sverdlov'un ardından ettiği şu sözler, bu olgunun bir başka yönünü, komünist ahlakın yığınlar liderlikle olan bağımlı çok güzel dile getiriyor:

“Devrim denen o kaynayan savaşımında, her devrimcinin tuttuğu özel yerde, küçük bir insan gurubunun çalışmasının bile dikkatle düşünülen biçimler aldığı bir zamanda, savaşım süreci içinde kazanılan yüksek ahlaki itibar, kökü tabii ki soyut ahlakta değil, devrimci savaşımın ahlakında, tabandaki devrimci yığınların ahlakında olan, sorguya çekilemez ve karşı çıkılmaz itibar can alıcı önem taşır.” (Lenin, *agy*, c.29, s.92)

Komünistlerin, yığınlar arasında ahlaki itibar kazanmaları gerçekten de can alıcı önem taşır. Bu aynı zamanda partinin burjuva ahlakına karşı doğru gard alabilmesinin de zorunlu bir koşu-

ludur. Nasıl partide düzgün bir disiplin yığınlarla bağlı olmakla sağlanabilirse, aynı şey, burjuva ahlakının etkilerine karşı savaş, partide proleter ahlaki yerleştirmek için de geçerlidir. İşçi emekçi yığınlardan kopuk bir partide, komünist ahlakın egemen kılınabilmesi olanaksızdır. Parti, komünist ahlakın filizlendiği topraktan uzak demektir. O zaman bu filizi nasıl geliştirip, kendi içinde egemen kılabilirsin ki?

Yalnızca bu kadar da değil. Yine aynen disiplin için gerekli olan doğru siyaset, geniş yığınların bu siyasetin doğruluğunu deneyimlerinden anlamaları koşulu gibi, komünist partisinde burjuva ahlakına karşı güçlü engeller yaratılabilmek, proleter ahlaki yerleştirebilmek de partinin siyasal savaşımıyla bağlıdır. Çeşitli yönlerden bağlıdır: Partinin kendi siyasetinin proleter ahlakın damgasını taşımasıyla ve partinin siyasal savaşımı içinde burjuva ahlakını başarılı sergilemesiyle.

6. Siyasal savaşımında komünist ahlak

Komünist partisi yalana, ikiyüzlülüğe, egoistliğe, sahtekarlığa, aldatmacaya vb. dayalı siyaset yürütmez. Komünist partisinin yığınlarla açıklığa, dürüstlüğe dayalı bir siyasal ilişkisi vardır Parti her türlü esnekliği gösterir, düşmana karşı binbir çeşit taktik yapar ama bunlar hiç de iki yüzlülük, sahtekarlık vb. gerektirmez.

Her türlü esneklik, taktik vb. sınıf savaşımının çıkarına yöneliktir. Ama işin içine yalan, sahtekarlık vb. girdiği zaman, sınıf savaşımının çıkarı uğruna(?) sınıf savaşımının çıkarına zarar vermek gibi abes ve gereksiz bir durum doğar. Bu söylenenden hemen akla geleceği gibi, oportünizm tam da bu durumdadır. Sınıf savaşımının kısa erimli çıkarları uğruna temel çıkarlarını siyasal ahlakıyla da, daha doğrusu ahlaksızlığıyla da feda eder. Ve bunu yalnızca yığınlar karşı değil, kendi içinde de yapar. Zaten ikisi birbirinden ayrılmaz.

Öte yandan, partinin siyasal savaşımı içinde burjuva ahlakını başarılı sergilemesi ve yığınların bu sergilemenin doğruluğunu kendi pratiklerinden görmesi de çok önemlidir.

Parti siyasal savaşımı içinde burjuva ahlak anlayışının sömürüyle, onu meşurlaştırmakla olan ilişkisini göstermelidir. Ahlaki çöküntünün burjuvazinin gereksizliğini gösterdiğini, burjuva değer yargıların çözülmekte olduğunu anlatmalıdır. Ahlaki çöküntünün, burjuva ahlak anlayışının çözülmeye başlamasından önceki değerlerine, eskiye özlem yaratmasını engellemeye çalışmalıdır. Bütün bu çöküntü arasında, yepyeni, taptaze bir filizin doğup gelişmekte olduğunu bilince çıkarmalı, yığınların gözünü ileriye, geleceğe çevirmeli, bu yoldan da onların savaşım azmini bilemelidir.

Siyaseti proleter ahlakın damgasını taşıyan, siyasal savaşımıyla burjuva ahlakını başarılı sergileyen bir komünist partisi, kendi içinde proleter ahlaki yerleştirmede büyük bir adım atmış demektir. Bu parti, kendi içinde burjuva ahlakının zararlı etkilerine karşı da savaşıyorsa, yığınlarla bağlıysa ve yığınlar arasında ahlaki itibar kazanmış komünistlerden oluşuyorsa, o zaman proletaryanın iş, yaşam ve savaşım koşullarından filizlenen proleter ahlaki bilinçli sınıf savaşımında başarıyla besleyip geliştiriyor demektir.

Türkiye'de durum

Türkiye tarihi boyunca bugünkü gibi bir ahlaki çöküntü yaşamamıştır. Bu çöküntüyü uzun uzun örneklemeye hiç gerek yok, zira etrafına ve günlük gazetelere şöyle bir göz atan her insan durumu rahatça görebilir.

Bu çöküntünün başlangıcı gerçekte ta 1960'lı yıllara dek uzanır. İşçi sınıfının toplumda ağırlık taşıyan bir sınıf olarak ortaya çıkmasıyla, *Manifesto*'nun deyişiyle, burjuvazinin kölelerine kölece bir

yaşantı bile tanımaktan aciz olduğu gerçeği de gün ışığına çıkmıştır. Bununla birlikte burjuvazinin gereksizliği yaşamda sergilenmeye, burjuva değer yargıları topluma dış geçirememeye başlamıştır.

Ancak, yine 1960'lı yıllarda ülkede sınıf savaşımı yükselmeye başlamış ve zikzaklı bir eğri çizmekle beraber, yüksek sınıf savaşımı 1980'e dek sürmüştür. Bu, ta 1960'lı yıllarda başlayan bugünkü çöküntünün, bugünkü gibi bir çöküntü olarak belirmesini ve bugünkü boyutlara ulaşmasını engellemiştir. Zira bir yandan burjuva değer yargıları çözüldükçe, öte yandan sınıf savaşımı içinden yayılan yeni değer yargıları çözülmeyi tamamlayıcı, yapıcı işlev görmüştür. Bu nedenle, burjuva değer yargılarının çözüldüğü, koca bir çöküntü, yıkıntı biçimini almamıştır.

Ne zaman ki 1980'de sınıf savaşımı bastırılmış, böylece sağlanan "barış" ortamında, işçinin emekçinin son dilim ekmeğine de el konmaya başlanmıştır, o zaman ortada koca bir ahlaki çöküntü de belirmeye başlamıştır. 1960'larda başlayan ahlaki çözülmeye, 1980'den beri çıplak ve giderek büyüyen bir çöküntü olarak bugünkü boyutlarına ulaşmıştır. Başka bir deyişle, bugünkü çöküntü 1980'de başlamamıştır ama 1980'den bu yana büyük bir hız, geniş boyutlar ve çıplak bir görünüm kazanarak, bugün, sözcüğün tam anlamıyla çöküntü olarak ortaya çıkmıştır.

Çökmekte olan burjuva değer yargılarıdır. Bu nedenle burjuvazi de bu çöküntüyü önlemeye çalışmıştır. Bazı değerlerine saygı yasa maddelerine koyarak, işsizleri polis zoruyla şehirlere uzaklaştırarak, çeşitli operasyonlar, yasaklamalarla aklıca çöküntüye karşı "önlem" almıştır. Ancak herhangi bir önlemin başarılı olabilmesi için, sorunun temel nedenlerinin giderilmesi ya da azaltılması yönünde adım atabilmek gereklidir. Burjuvazi bir yandan ülkede görülmedik bir açlık, sefalet yayarken, öte yandan çöküntüye karşı çeşitli önlemler alarak hiçbir yere varamamıştır. Faşizmin çözülmesiyle, burjuvazinin çöküntüyü önleme umutları da iyice çözülmüştür. Bir süredir burjuvazi, ahlaki çöküntüyü varsayan yollar — yöntemler denemektedir. Kendisini, çöküntüye çeşitli biçimlerde ayak uydurarak meşru göstermeye çalışmaktadır.

Önce bugünkü çöküntünün gösterdiklerine biraz daha yakından bakalım. Sonra burjuvazinin denediği yol ve yöntemlere gelelim.

1. Ağlaşmaya gerek var mı?

Yukarıda da belirttiğimiz gibi çöken burjuva değerlerdir. Hırsızlığın artması demek, "mülkiyetin kutsallığı" anlayışının toplumda iflas etmiş olması demektir. Kocasını zehirleyen kadınlar, babasını bıçaklayan evlatlar, vb. olaylar burjuva aile anlayışının iflasını belgelemektedir. Fuhuşun geniş boyutlara ulaşması, yine burjuva aile anlayışının iflasını ve burjuva toplumunda kadın erkek ilişkilerinin gerçek yüzünü sergilemektedir.

Burjuva ahlakının bu çöküntüsüyle ve çöküntüyü geri çevirme umutlarının da yitirilmesiyle birlikte, burjuvazi ahlaksız kalmıştır. İşçi sınıfı açısından bir sürü ahlaksızlığı ahlak anlayışı içinde barındıran burjuvazi, şimdi bu ahlak anlayışını da uygulayamamakta ve çöküntünün beççiliğini yapmaktadır.

Toplumda bu çöküntüye karşı tepki de vardır. Dinin etkisindeki göreceli artış, intiharlar, hatta bazı cinayetler bile bu tepkinin göstergeleri arasında sayılabilir. Ancak kendisi sağlıklı bu tür tepkiler, çürümenin önünü kesemez. Bugünkü çerçevenin değişmeyeceği varsayılırsa, bugünkü ahlaki çöküntü toplumu yalnızca çürütmeye yarar.

Gelgelelim bugünkü çerçevenin değişmeyeceğini varsaymak olanaksızdır. Yeni ve 1980 öncesinden çok daha yüksek bir devrimci dalga yaklaşmaktadır. Toplumda, hem bugünkü çöküntüye

neden olan koşullar, hem başka birçok etken, aynı zamanda yüksek bir sınıf savaşımının ortamını da hazırlamaktadır.

Böyle olunca, toplumda bugünkü çöküntünün işlevi birden değişmektedir. Sınıf savaşımının yokluğu koşullarında toplumu çürütmeye yarayan bugünkü çöküntü, sınıf savaşı yükseldiğinde *bir yönüyle* bambaşka bir işlev görmüş olacaktır:

Zaten yıkılması gerekeni yıkmaya, sergilenmesi gerekeni sergilemeye, iflas etmesi gerekeni iflas ettirmeye işlevi. Yüksek bir sınıf savaşımıyla ortalığa yayılmaya başlayacak olan sağlıklı değer yargılarına yer açma işlevi.

Bu işlevi bir kenara ayırdıktan sonra, bugünkü çöküntünün *öteki yönü*, yani ardında bıraktığı pislik ise devrimci sınıf savaşımının ve devrimin uzun erimde zaten temizlemek zorunda olacağı birçok burjuva pisliğin arasına eklenecektir.

Bugünkü çöküntüyü, gerçeği doğru yansıtan bir gözle değerlendiren, görüyoruz ki ortada öyle özel olarak ağlaşacak bir durum yoktur. Ağlaşan mı var diye sorulacak olursa, evet var. Menşevikler ve çeşitli küçük burjuva akımlar, ahlaki çöküntüden ağlaşarak söz ediyorlar. Sözümler onlarıdır: Üzülmeyin, ağlaşmayın, işler sizin karamsar küçük burjuva gözlerinizin gördüğü gibi karamsar değildir!

Nitekim, burjuvazi, işlerin işçi sınıfı ve tüm devrimci güçler açısından hiç de karamsar olmadığı farkındadır. Burjuvazinin karamsarlığı, küçük burjuvaziden farklı olarak, bu noktadan kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda uyguladığı çeşitli yol ve yöntemler de bunu temel almaktadır. Şimdi bunlara bakalım.

2. Çeşitli burjuva kesimlerin tutumları

Bugün burjuvazi dikkatleri çöküntüye çevirerek, orada odaklaştırarak, sorunları ve kaynaklarını toplumsal-sınıfsal düzeyden uzaklaştırıp kişisel düzeye indirgemeye çalışarak vb. sınıf savaşımının patlak vermesini ertelemeye ya da sınıf savaşımı patlak vermeden önce toplumu olabildiğince çürütmeye çalışıyor. Bunu çeşitli burjuva kesimler farklı biçimlerde yapıyor ama hepsinin farklı biçimleri adeta işbölümü içinde hep aynı öze hizmet ediyor.

Burjuva kesimlerin bazıları ahlaki çöküntünün kendisini, bazıları ise ahlaki çöküntüye duyulan tepkiyi kendine taban edinmeye çalışıyor.

Bazı burjuva kesimler, ahlaki çöküntüye duyulan tepkiden yararlanarak din afyonunu artan ölçüde piyasaya sürmeye başladılar. Üstelik bunlar arasında siyasal açıdan hem açıkça sağ olanlar, hem de sol kılıflar altında, hatta İslam sosyalizmi vb. adlarla burjuva sosyalistleri ortaya çıkarlar var. Bunların bir kısmı, burjuva değerlerin çöküntüsüyle ortaya çıkan inanç boşluğunu genel olarak dini inançla doldurmaya çalışırken, bir kısmı daha somut uygulamaların, şeriatın, baş bağlamanın vb. de savunuculuğunu yapıyor. Bunlar dinle afyonlama yolunu tutmuşlardır.

Yine ahlaki çöküntüye duyulan tepkiden yararlanmaya çalışan bazı burjuva kesimler, yasaklama eğilimini yeniden güçlendirmeye çalışıyorlar. Gerek Polis Yasası, gerekse YÖK Yönetmeliği buna örnekler. Bunlar, ahlaki çöküntüyü yasaklarla durdurma (!) gerekçesi altında gerçekte yaklaşmakta olan devrimci sınıf savaşımına karşı yasaklayıcı önlemler alırlar.

Bazı burjuva kesimler, "ahlak elden gidiyor", "aile yapımız çözüldü" diye aların zilleri çalarak, ahlak kumkumalılığıyla, çöküntüye duyulan tepkiden kendi gerici siyasal fikirlerini yaygınlaştırma doğrultusunda yararlanıyorlar. Herhalde *Tercüman* gazetesi buna iyi bir örnektir.

Öte yandan, bazı burjuva kesimler, ahlaki çöküntünün göstergesi olan olayları, sansasyonel bir biçimde duyurarak

çöküntünün adeta propagandasını yapıyorlar. Bunlar, herhalde dikkatleri çöküntüye toplayarak ve çöküntüyü hızlandırarak toplumu bir an önce çürütüp, belki yaklaşmakta olan sınıf savaşımını erteleyebiliriz ya da engelleyebiliriz diye düşünüyorlar. *Hürriyet* ve *Milliyet* buna örnek oluşturmaktadır.

Bazı burjuva kesimler, yalnızca çöküntünün göstergesi olan olayları haber olarak duyurmakla kalmıyorlar, zoraki haber yaratıp, sayfalarını yalnızca çöküntüye ayırıyorlar. En iyi örneğini *Tan*'ın oluşturduğu bu kesimler, herhalde ikili bir amaç güdüyorlar. Ya toplumu daha çabuk çürütmek, bu tutmazsa, ya

Parti siyasal savaşımı içinde burjuva ahlak anlayışının sömürüyle, onu meşrulaştırmakla olan ilişkisini göstermelidir. Ahlaki çöküntünün burjuvazinin gereksizliğini gösterdiğini, burjuva değer yargılarının çözülmekte olduğunu anlatmalıdır. Ahlaki çöküntünün, burjuva ahlak anlayışının çözülmeye başlamasından önceki değerlerine, eskiye özlem yaratmasını engellemeye çalışmalıdır. Bütün bu çöküntü arasında, yepyeni, taptaze bir filizin doğup gelişmekte olduğunu bilince çıkarmalı, yığınların gözünü ileriye, geleceğe çevirmeli, bu yoldan da onların savaşım azmini bilemelidir.

da çöküntüye duyulan tepkileri henüz sol hareket yeterince güçlü değilken bir an önce kıskırtarak, tepkileri kendine taban edinmeye çalışan burjuva kesimlerin güçlenmesini sağlamak. *Günaydın* ve *Tan*'ın göreceli olarak "sol" siyaset izlemesi, yukarıda söylediğimiz ikili amacın şöyle özel bir yönünün de olduğunu gösteriyor: Topladığı sempatiyle sol kavramını iğrençleştirilmiş, topladığı antipatiyle sol kavramına tepki doğurmuş oluyor.

Bir de, *Tan* gibi pornografik bir düzeye düşmeden, "uygarca tartışılması gereken bir konu" olarak, cinsellik konusunu işleyen burjuva kesimler var. Bu işe dini katanlar çıktı. Ayrıca *Cumhuriyet*, *Milliyet* ve çeşitli dergiler gibi, özellikle "gençlik ve cinsellik" konusunu deşeleyenler çıktı. Bunların da amacı, toplumun önemli bir kesimini oluşturan ve bir saatli bomba gibi patlamak üzere olan gençliğin dikkatini toplumsal sorunlardan uzaklaştırıp kişisel sorunlarda toplamaktır. Aynı zamanda gençliğin tepki duyduğu çöküntünün kaynağını sanki kişisel sorunlar-

mış gibi göstermektir. Ne rastlantıdır ki bu kesimler de sol görünüm altında ortaya çıkanlardır.

Buraya dek burjuvazinin çeşitli kesimlerinin ahlaki çöküntü karşısında aldıkları tutumları kabaca sıraladık. Bu kaba sıralamadan ortaya çıkan önemli bir sonuç vardır: Burjuvazinin solu çeşitli düzeylerde ve biçimlerde cinsellik konusunu işlemektedir. Bunun üzerinde biraz duralım.

3. Burjuvazi gerçekte hangi soruna eğiliyor

Önce şu soruyu sormak gerekir: Cinsellik diye bir sorun var mı?

Adı ne denli doğru, bu ayrı bir konu ama şurası açıktır ki cinsel alanda elbette ciddi bir sorun var. Üstelik çok da yaygın bir sorun olarak var. Bunun nedeni, geneliyle sınıflı toplumun, özeliyle kapitalizmin cinsler arasında düzgün bir ilişkiyi engellemesidir. Bu toplumsal olgu, bireylerde "cinsellik" diye adlandırılan sorunu yaratmaktadır.

Bireylerin sınıfsal konumuna göre bu sorunun boyutları ve yansıma biçimleri değişir. Ancak şu açıktır ki, Marks'ın deyimiyle "insanlığı, birbirlerini aç canavar gibi yiyen sürülere" dönüştüren kapitalizm koşullarında bu sorundan şu ya da bu biçimde ve ölçüde payını almayan birey olamaz. Bu sorunu sorun edinmeyen bireyler de, sorunu çözdükleri için değil aşkıları için sorun edinmiyorlar.

Cinsellik diye bir sorun vardır, kaynağı toplumsaldır ama sorunun kendisi bireyseldir. Bireysel sorunların çözümü, bireysel çözümlerin aritmetik toplamı değildir. Bireysel sorunlar, o sorunların toplumsal kaynağı kurutulurak çözülebilir. Hele ki cinsellik denilen sorun, bir siyasal devrim de değil koca bir toplumsal devrim sorunudur.

Bireysel sorunların konuşulması, tartışılması *kendi içinde* hem bireyleri rahatlatıcı, hem toplumun düşünce yapısını etkileyici, dolayısıyla sorunu azaltıcı yanlar taşıyabilir. Ayrıca toplumda yaygın olarak varolan hiçbir bireysel sorunu, bu arada "cinsellik" sorununu konuşup, tartışmak *kendi içinde* "ayıp" da sayılmaz. Ne var ki tartışmanın, konuşmanın doğruluğu-yanlılığı yalnızca *kendi içinde* belirlenemez.

Bir kez bir sorunlar hiyerarşisi vardır. En önemli sorunlar, konuşma tartışma sıralamasında da baş sırayı almalıdır. Birçok önemli toplumsal sorun dururken, önem sıralamasında yirmi beşinci sırada olan üstelik cinsellik gibi bir bireysel sorunun başa alınması ve tartışılmasında açık bir bozukluk vardır.

İkincisi, bireysel sorunların çözümü onların toplumsal kaynağını kurutmaksa, bireysel sorunun kendisini konuşarak umulan yarardan çok daha fazlasını, onun toplumdaki kaynağını konuşmak sağlar. Bu açıdan da, asıl ağırlığı toplumsal kaynağa vermeyen bir tartışma, nesnel olarak, söz konusu bireysel sorunu çözmekten çok onu *kullanmaya*, hatta dikkatleri üstüne toplayarak onu *azdırmaya* yönelik bir anlam taşır.

En doğru fikirlerin ileri sürüldüğü bir tartışmanın bile nasıl koca bir yanlış hizmet edebileceğine ilişkin örnekler daha da sayılabilir. Buna bir de tartışmada ileri sürülen fikirlerin yanlış olduğu eklenirse, manzaranın vahimliği iyice ortaya çıkar. Nitekim, bugün Türkiye'de ağırlığıyla burjuva solunun yürüttüğü cinsellik tartışması, özellikle gençliğe ve kadınlara, dolayısıyla tüm emekçi halka yönelik bir tuzaktan başka bir şey değildir. Amaç sol fikirlerin güçlenmesini yavaşlatmak, sol kılıf altında sol fikirleri sulandırmaktır.

4. Gençliğin devrimci potansiyeli hedef alınıyor

Bireysel düzeyde her genç, şu ya da bu ölçüde cinsellik sorunuyla karşılaşır. Ama "gençlik ve cinsellik" başlıklı yazılarla, yığınsal olarak gençliğin soru-

nunu cinsellikmiş gibi göstermek, gençliğin dikkatini önemli toplumsal sorunlardan uzaklaştırmayı, gençlerin bireysel sorunlarına çevirmeyi amaçlamaktadır. Gençlere şu mesajı taşımaktadır: Siz bu sorunu düşünün ve çözmek için de zamanınızı kız ya da erkek arkadaş aramakla geçirin! Gençlerin dışındakiyle ise, gençliği, işi gücü bu sorunu düşünen bir yığın olarak lanse etmekte, halkı gençliğin siyasete aktif katılımı karşısına dikmeye çalışmaktadır. Açıkta ki bugün Türkiye'de, özellikle de gençliğe ilişkin olarak yürüten "cinsellik" tartışması bölücü bir tuzaktır. Hem gençliği bireylere parçalıyor, hem gençlikle öteki halk güçlerini birbirinin karşısına dikmeye çalışıyor.

Bunun burjuva solu aracılığıyla yapılması da anlamlıdır. Başlıbaşına bu bile, gerçekte gençliğin dikkatini topladığı konunun hiç de cinsellik olmadığını, tam tersine sol fikirler olduğunu kanıtlamaktadır.

Evet tek tek gençlerin cinsellik sorunu vardır ama gençler "gençlik" olmaya doğru yaklaştıkça bu sorun o yığının sorunu olmaktan çıkar. Henüz toplumsal düzenin pisliklerine adapte olmamış gençler, gençlik denen toplumsal kategori olarak davranmaya başladıkları zaman, onları, özellikle de Türkiye gibi toplumlarda, esas ilgilendiren toplumdaki adaletsizlikler, yapılan haksızlıklar vb. konulardır. Bu nedenle Türkiye gibi ülkelerde gençlik devrimci potansiyel taşır. Sol fikirlere yatkındır.

Böyle olduğu için, burjuvazinin gençliğe en sempatik görünebilecek kesimi olan solu eliyle bir tuzak kuruluyor. "Uygur tartışma", "batılılaşma" vb. havalarda, gençliğin gözü toplumsal sorunlardan bireysel sorunlara çevrilmeye çalışılıyor. Gençlik cinsellik gibi konularla uğraştırılıp, hedef şaşırtılırken, üstelik cinsellik konusundan başlayarak bir sürü iğrenç değer yargısı gençlere aşılanmaya çalışılıyor. Cinsellik başlığı altında yalnızca sevgiye dayanmayan içgüdüsel kadın-erkek ilişkileri ya da çıkara dayalı burjuva evlilik kurumu öne sürülüyor. Yani gençliğe üstü açık ya da örtülü fuhuş sunuluyor.

Burjuvazinin belirli amaçlarla tuzak kurması başka, gençliğin bu tuzağa düşüp düşmemesi başkadır. Nitekim gençlik bu tuzağa düşmemiştir. Gençlik hızla örgütlenmekte ve bazı istemler öne sürmektedir. Legal hakları yok denecek kadar kısıtlı olduğu halde, gedikleri zorlamakta ve ciddi istemlerle ortaya çıkmaktadır. Eğer tuzağa düşmüş olsaydı, bazı legal hakları da yokken, gençliğin bugün ya uyuması ya da tuzağın gösterdiği yönde "istemlerle" çıkması gerekirdi.

5. Emekçinin kadın-erkek ortak savaşını hedef alınıyor

Tuzak yalnızca gençlikle de sınırlı değildir. "Cinsellik" gibi bir konu, yalnızca "gençlik ve cinsellik" başlığı altında işlense bile, bu düzende otomatik olarak kadın sorununu da doğrudan ilgilendirmektedir. Kaldı ki yalnızca o başlık altında işlenmiyor. Kadınlar tuzağın en önemli hedefleri arasında yer alıyor.

Örneğin, *Tan* gazetesi düpedüz kadın ticareti yapıyor. *Tan*, sanki bu ticaretin reklam gazetesi gibidir. Sol siyasal kılıf altında bunu yapması bir anlam taşıyor. Sayfalarında SODEP, HP gibi partilerden sosyal demokratların *Tan*'ı övücü sözlerine yer vermesi ise bu anlamı daha da güçlendiriyor. Bu arada "açık görüşlü" geçinmek isteyen bütün şahsiyetler, Özal'dan Sabancı'ya dek, *Tan* sayfalarında yürüten ticarete destek oluyor.

Üstelik *Tan* yalnızca bir örnek. Bu alanda yoğunlaşmış daha birçok dergi sayılabilir. Ayrıca *Nokta* gibi aktüalite dergilerinin bu konuya ayırdıkları sayfalar, kapaklar, çeşitli gazetelerin hafta sonu eklerinin havası vb. hep aynı doğrultuda örneklerdir. Bunların çoğunluğunun belirleyici özelliği, "açık görüş-

lülük", "tutuculuğa karşı olmak", "uygarlık" gibi bir düzeyde de olsa göreceli olarak "sol" geçinmeleri ve bu görünüm altında kabaca ya da "kıbarca" gerçekte kadın ticareti yapmalarıdır.

"Cinsellik" denen sorunla bağlı olarak gençlik için dediklerimiz, kadınlar için daha büyük ağırlıkla geçerlidir. Cinsellik kadınlar için daha büyük bir bireysel sorundur ama öte yandan, bireylerden kadın yığınının doğru yaklaşıp yaklaşmadığı kadınlara daha da az ilgilendiren bir sorundur. Böyle olduğu halde, özellikle burjuva solunun kadın konusunu işleme amaçlarıdır. Öfke dolu olan emekçi kadın ve erkeklerin dikkatini, önemli toplumsal sorunlar için birlikte savaşım vermek yerine, cins ayrımı temelinde, kadını aşağılayarak, kadın konusuna toplamayı amaçlamaktadır.

Bunun daha çok burjuva solu eliyle yapılması, yine aynı şeyi gösteriyor: İşlenen asıl konu cinsellik değil, genel olarak halk arasında sol fikirleri sulandırmaktır. Çözülme istenen "cinsellik" sorunu değil, sol fikirlerin güçlenmesini yavaşlatma sorunudur.

Ancak bu sorunu da çözemeyeceklerdir. Hem Türkiye toplumu sol fikirleri daha büyük bir hızda besliyor, hem de burjuvazinin bu tuzağı kendi içinde çelişkiler taşıyor. Kadının böyle iğrenç bir düzeyde konu edilmesi, onda siyasal hareketliliğini arttırarak yanıt verme istemini güçlendiriyor.

Sol hareketin durumu

Türkiye sol hareketinin genelinde ahlak konusu fazlaca yazılan çizilen bir konu değildir. Ancak bu sol harekette ahlakın önemsiz bir konu olarak ele alındığını göstermez. Tam tersine, sol hareketin pratiğinde ahlak büyük önem taşır. Ahlak önem vermek, Türkiye sol hareketinin belirgin bir özelliğidir.

Bu özelliğe biraz daha yakından bakınca, çelişkili bir yapı görüyoruz. Bir yandan, kahramanlık, özveri, düşmana sırmeme gibi proleter değer yargılarının yaygınlığını, öte yandan, ahlakı gözetme çabası içinde burjuva ahlak anlayışının gözetilip, proleter ahlakın yok sayılmasını hatta ayaklar altında çiğnenmesini. Böylece Türkiye sol hareketinin küçük burjuva niteliği, ahlak açısından bakınca da boylu boyunca önümüzde uzanıyor.

1. Pırıl pıl proleter değer yargıları

Faşist darbe sonrasındaki karanlık yıllarda bile sol hareketin proleter damgası taşıyan özellikleri gerçekte pırıl pırıl parlamıştır. Cezaevinin ağır baskı koşullarında kahramanca direnişler yapılmıştır. Ağır baskı ve işkence koşullarına, büyük bir özveriyle karşı konulmuştur. Düşmana sırmeme, en ağır işkencede bile konuşmama, burjuva basının yaratmak istediği izlenimin tam tersine, tüm sol hareketin tutumunu belirleyen kızıl şerit olmuştur. Çeşitli hareketlerden çeşitli sayılarda konuşan çıkmıştır. Ancak bu eğilim, istatistiki yanılı payını geçmeyecek denli düşük sayılarda kalmış, tekil bozuklukları sergilemekten öteye gidememiştir.

Nitekim, Pişmanlık Yasası'yla bile 300 kişinin konuştuğu söyleniyor. Bir yasa ki konuşanı gizleme temelinde işliyor ve dolayısıyla, konuşanlar ad ad listelenmiyor, burjuva basınının bu konuda verdiği sayı mutlaka olduğundan fazladır. Ama çok da desteksiz atarsa, abartmanın anlamının kalmayacağını bilen burjuvazi, ancak 300 kişicinin konuştuğunu iddia edebiliyor. Tutuklanan ve en ağır işkence altında konuşmayan binlerce devrimci varken, üstelik abartılmış bir sayı olan 300, gerçekte devede kulaktır. Burjuvazinin yalancı bile sol hareketin asıl özelliğinin konuşmama, düşmana sırmeme olduğunu kanıtlamanın ötesine geçemiyor.

Sol hareketin kendi içinde şimdi

burjuvazinin yaratmak istediği izlenim doğruymuş gibi bir utanç var. Sözlü ilişkilerde, bazı hareketler birbirlerini "konuşmakla" suçluyorlar. Bu utanç da, bu suçlamalar da tamamen yersizdir ve yanlış. Bunun nedeni yine, küçük burjuva niteliği yüzünden sol hareketin, burjuvazinin yaptığı propagandanın etkisi altında kalması ve söylenen doğru mu yanlış mı diye bakacağına, burjuvazinin dediklerinden ezikliğe kapılmasıdır. Oysa böyle bir durum yoktur. Bireysel bozukluklar dışında sol hareketin bütünü işkence sınavından başarıyla geçmiştir.

Pratik sol harekette çok güzel proleter özelliklerin olduğunu kanıtlamıştır. Ancak yine pratik, sol harekette birçok burjuva özelliklerin de bulunduğunu her an kanıtlamaktadır. Yapılan en yaygın yanlış, bazı alanlarda, ahlak diye burjuva ahlak kurallarını savunmaktır.

2. Burjuva ahlakının etkileri

Örneğin, aile konusunda yanlış değer yargıları sol hareket içinde oldukça köklüdür. Birbiriyle geçinemeyen, artık birbirini sevmeyen eşlerin ayrılması, sol harekette hâlâ yadırganan bir olgudur. Bazı hareketlerin yöneticileri için, "eşinden ayrılmış bir hizada besliyor, hem de burjuvazinin bu tuzağı kendi içinde çelişkiler taşıyor. Kadının böyle iğrenç bir düzeyde konu edilmesi, onda siyasal hareketliliğini arttırarak yanıt verme istemini güçlendiriyor."

Böyle yanlış olmayan şeyleri "eleştiren" sol hareket, öte yandan, yerden yere vurulması gereken birçok davranışı, tutumunu oldukça doğal karşılamaktadır. Bunların başında da siyaset ve taktikler gelmektedir.

Sol hareketin siyaset, taktik anlayışı hile hurdayla, küçük ayak oyunları ile özdedir. Bu hastalık herhalde şu noktadan başlıyor: "Düşmana karşı her türlü taktik mübahlıktır."

Bir kez bu başlangıç sakattır ve çıkar kavramını dar anlamaktan kaynaklanmaktadır. Devrim hareketinin temel ve uzun erimli çıkarları, kendi karakterini de korumayı gerektiriyor. Ona örneğin, sahtekarlık gibi bir alışkanlık kazandıracak taktik, kısa erimde düşmana darbe vursa bile uzun erimde kendine de darbe vurmakta ve böylece düşmana yaramaktadır.

Nitekim, bu başlangıç hiçbir zaman başlangıç olarak kalmaz. Devrimci örgütün kendi iç ilişkilerini de aynı hastalık sarar. Biraraya gelip, siyaset adına entrikacılık, ikiye bölme yapan insanlarla kendi aralarındaki ilişkiler de entrikaya, iki yüzlülüğe kayar. Hastalık örgüt içinde de kalmaz, devrimci örgütler arası ilişkilere sirayet eder. Bütün bunlar ise devrimci hareketin yığınlarla olan bağlarını ikiye bölme indirger. "Düşmana taktik" diye yapılan ayak oyunları, yığınlara "bilinç" olur. Ama böyle bir "bilinç" yığınları ilerletmez, tam tersine zaman içinde sol harekette güveni sarsar, dolayısıyla yine düşmanın işine yarar.

Sol hareket, dar çıkar anlayışıyla, siyaset adına yapılan her türlü ayak oyununu, değil eleştirmek, "ustalık" diye kabul etmektedir. Menşeviklerin sol hareketin hoşuna giden, "bükemediğin bileği öp" dedirten bir özellikleri bu "ustalıklardır".

Gerçekten de menşevikler sol hareket içinde bu anlamda "en usta" olanlardır. Gerek burjuva kuyrukçuluğu doğrultusunda yaptıkları "ustalıklar", gerekse öteki sol örgütlere ve kendi içlerine yönelik "ustalık"ları parmak ısırtacak düzeydedir. Bir örgüt ki, örgüt içi "normları" altını oyma, kızağa çekme, ayağını kaydırma, kuyusunu kazma ve dedikoduyla işliyor, o örgütün işine gelmeye "ajan-polis" diye hiçbir kanıt göstermeden kara çalması son derece doğaldır. Bu, o örgüt için doğaldır ama devrimci ahlak açısından hiç de doğal olmayan bir ahlaksızlıktır. Bir komünist

partisi için ise suçtur.

Menşeviklerin en iyi temsil ettikleri siyasal ahlaksızlık, sol hareketin genelinde dar çıkar anlayışı egemen olduğu için, öteki örgütlere saygı duyulacak bir "ustalık" gibi görünmektedir. Ne zaman ki bu "ustalık" kendilerini hedef almakta, bu örgütlerden ancak o zaman bu tür davranışlara karşı sesler yükselmektedir. Ama bu da başlıbaşına dar çıkarıcı bir "ses yükseltmedir".

Sol hareketin bu dar çıkarıcı anlayışına başka örnekler de verilebilir.

Bir hareketin yöneticisi eşinden ayrıldı diye söylenti çıkaranlar, bir "sol" hareketin para kazanmak için esrar-eroin ticareti yaptığı ortaya çıktığı zaman ağızlarını açmıyorlar. Esrar-eroin ticareti en adısından insanlık suçudur. Lenin, toplumsal gelişmenin çıkarları proletaryanın çıkarlarından önde gelir derken, "devrim" adına bile böyle insanlık suçlarının işlenemeyeceğini de belirtmiş oluyordu.

3. Sıkışmışlığa örnekler

Sol hareketimiz küçük burjuva nitelikli olduğu için, hem ahlakında iki sınıfın etkilerini birlikte taşımakta, hem de bu iki etki arasında, dar bir bakış açısıyla sıkışıp kalmaktadır.

Bugünkü ahlaki çöküntüye takınılan tutum da bu sıkışmışlığı yansıtmaktadır. Birçok sol yayın organı çöküntüden ağlaşarak söz ediyor. Bu ağlaşmada vurgu, "ah nerede o eski güzel ahlaklı günler" dir.

Örneğin, *Atılım*'ın 1 Eylül 1985 tarihli sayısında, "eşi görülmedik ölçüde yayılan ahlaki, ... çürümenin asıl suçluları" diye son 5 yıldaki vurgun, kaçakçılık vb. yoluyla palazlanan holdingler, faşizm zenginleri, IMF, ABD silah tekelleri, Evren-Özal rejimi sıralanıyor. Bu sayılanların son 5 yılda olan ne varsa onda suçları vardır ama sorunu burada bırakmak, 5 yıl öncesine özlem yaratmakla eşittir. Bugünkü ahlaki çöküntünün karşısında, söz gelimi 5 yıl öncesinin egemen ahlakını savunmaktır.

Benzeri örnekler birçok sol yayından verilebilir. Örneğin, bir süredir en çok Kürdistan'da kişilik sorunuyla ilgilenmekte olan PKK'nın bir yayınında şu tür sözler var:

"Kürdistan kadını, yüzyılların biçimlendirdiği çok güçlü bir ahlakın temsilcisi ve ulusal geleneklerimizi kişiliğinde en çok somutlaştıran bu kesim, insanlık dışı bir gericilik altında kişiliğinden ve hatta her şeyinden yoksun bırakılmış bir durumda tutulmuş; adeta nasıl öleceğini bekleyen bir yaratık gibi yerinde çırpınıp duran bir hale getirilmiştir." (*Kürdistan'da Darağaçları, Kışla Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz*, Serxwebûn yayınları, no.29, s.207)

Burada hem sınıflarüstü, ulusal bir ahlak anlayışı vardır, hem de bu anlayışla ahlak elden gidiyor endişesi vardır. Burada gerçekte eskiye özlem vardır.

Sonuç

Sol hareketimizin küçük burjuva niteliği, ahlak konusunda da çeşitli örneklerde yansımaktadır. Bu ikili küçük burjuva niteliğin bir yanını geri itip, öteki yanını öne çıkarmak, esas olarak, proletaryanın devrimci sınıf savaşımını yükseltmesi ve savaşım içinde hegemonyasını kurmasıyla olanaktır. Ancak bu süre içinde komünist partisinin de dostça eleştiri yoluyla solun yanlışlarını düzeltmeye çalışması gereklidir.

Komünist partisi, hem kendi onurlu iç işleyişle, hem öteki sol örgütlere kardeşçe tutumuyla, hem yığınlarla açıklık temelinde kurduğu ilişkiyle ve hem de burjuva ahlakına karşı yürüttüğü savaşım, bugünün içinde geleceği temsil eder, etmelidir. İşçi sınıfına yaraşır siyasal ustalık ancak bu niteliklerle oluşabilir ve ancak böyle bir siyasal ustalık uzun erimli, kalıcı başarılar kazanabilir.